



Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Вікова психологія LW 053 2C VIPS; LW 053 2B VIPS;
Academic year / Навчальний рік - Семестр	2022-2023 –3 семестр
Course of study / Назва спеціальності	053 ПСИХОЛОГІЯ
Educational program / Освітня програма Education - ECTS / Рівень – Кредити Status / Статус Learning language / Мова навчання	Психологія Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти: молодший бакалавр з психології; перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: бакалавр з психології 5 ECTS – 150 годин Обов'язкова Українська мова
Author / Укладач	Циганенко Галина Валентинівна, кандидат психологічних наук, доцент, Державний університет економіки і технологій, e-mail: tsvhanenko_hv@kneu.dp.ua , https://orcid.org/0000-0003-1950-157X моб. +380982028219 Кузьмич Оксана Петрівна, магістр психології, асистент кафедри соціально-гуманітарних наук, ДВНЗ «Державний університет економіки і технологій», моб: +380679871017; e-mail: kuzmich_op@kneu.dp.ua , https://orcid.org/0000-0001-8406-8456
Консультації	Циганенко Г.В.:Онлайн-консультації: Понеділок, четвер 13.00-14.00/zoom Кузьмич О.П.: Четвер, 14.00-15.00

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Вікова психологія» є забезпечення майбутніх фахівців з психології теоретичними знаннями з основ вікової психології; озброєння студентів знаннями психологічних закономірностей розвитку особистості на різних етапах онтогенезу, а також здійснення практичної підготовки студентів для роботи з людьми різних вікових категорій.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальні питання вікової психології.

- 1.1. Вікова психологія як наука.
- 1.2. Психічний розвиток людини та його особливості.

Тема 2. Детермінанти психічного розвитку людини.

- 2.1. Фактори психічного розвитку.
- 2.2. Теорії психічного розвитку.

Тема 3. Психологія дитинства.

- 3.1. Вікова періодизація психічного розвитку людини.
- 3.2. Зародження психіки дитини у пренатальному періоді.

Тема 4. Психологічні особливості немовлят та дітей раннього віку.

- 4.1. Психічний розвиток новонародженого та немовляти.
- 4.2. Психологічні особливості дітей раннього віку.

Тема 5. Психологічний розвиток дошкільнят та молодших школярів.

- 5.1. Психічний розвиток дошкільнят.
- 5.2. Психологія молодших школярів.

Тема 6. Психологія дорослішання.

- 6.1. Психічний розвиток підлітків.
- 6.2. Психологія юнацтва.

Тема 7. Психологія дорослості.

- 7.1. Психологічні особливості раннього дорослого віку.
- 7.2. Психологія середньої дорослості.

Тема 8. Психологічні особливості людей похилого віку.

- 8.1. Загальна характеристика періоду старіння й старості.
- 8.2. Соціальна ситуація розвитку. Зміна структури соціальної активності в старості.
- 8.3. Психологічне переживання старіння й старості. Проблема самотності.
Психологічні типи старості.

C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність(ІК)	Здатність розв'язувати типові (для молодшого бакалавра з психології) та складні (для бакалавра з психології) спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології,
--------------------------------	--



<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.</p> <p>ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК04. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК05. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК08. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК09. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p>	<p>СК01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>СК02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК04. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.</p> <p>СК06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.</p> <p>СК07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК08. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність (для молодшого бакалавра з психології); здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) (для бакалавра з психології).</p> <p>СК09. Здатність дотримуватися норм професійної етики (для молодшого бакалавра з психології); здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну допомогу відповідно до запиту (для бакалавра з психології).</p> <p>СК10. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (для молодшого бакалавра з психології); здатність дотримуватися норм професійної етики (для бакалавра з психології).</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (для бакалавра з психології).</p>
<p>Програмні результати навчання (ПР)</p>	<p>ПР01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми (для молодшого бакалавра з психології). Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (для бакалавра з психології).</p> <p>ПР02. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР03. Здійснювати пошук інформації з різних джерел у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПР04. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами</p>



власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР05. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР06. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР07. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР08. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців та нефаківців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника.

ПР11. Складати та реалізовувати програму просвітницьких дій у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тощо, відповідно до вимог замовника (для молодшого бакалавра з психології); складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (для бакалавра з психології).

ПР12. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культурні чи гендерно-вікові відмінності (для молодшого бакалавра з психології); складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника (для бакалавра з психології).

ПР13. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (для молодшого бакалавра з психології); взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно - вікові відмінності (для бакалавра з психології).

ПР14. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (для молодшого бакалавра з психології); ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі, демонструвати лідерські якості (для бакалавра з психології).

ПР15. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (для молодшого бакалавра з психології); відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (для бакалавра з психології).

ПР16. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (для молодшого бакалавра з психології); знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (для бакалавра з психології).

ПР17. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) (для молодшого бакалавра з психології); демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (для бакалавра з психології) .



ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення)
(для бакалавра з психології).

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті)
III семестр	<u>Тема 1.</u> Загальні питання вікової психології. 1.1. Вікова психологія як наука. 1.2. Психічний розвиток людини та його особливості.	Лекція, аудиторна, ZOOM, (2 год),	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2
		Семінарське заняття, 4 год, аудиторне, ZOOM, MOODLE	1. Де може працювати фахівець, який знає дисципліну вікової психології? 2. Історичний розвиток та становлення вікової психології. 3. Поняття віку у віковій психології. Види віку. 4. Поняття розвитку у віковій психології. Ріст, дозрівання, формування, становлення.Форми розвитку: філогенез та онтогенез.
III семестр	<u>Тема 2.</u> Детермінанти психічного розвитку людини. 2.1. Фактори психічного розвитку. 2.2. Теорії психічного розвитку.	Лекція (2 год), аудиторна, ZOOM,	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2
		Семінарське заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 4 год	1.Критерії періодизації вікового розвитку. Ендогенний напрямок в психології розвитку: Концепція рекапітуляції Стенлі Хола. 2.Теорія конвергенції двох факторів В. Штерна. Підход П. П. Блонського до пояснення розвитку. Біхевіористичний напрямок у психології: Теорія научіння Б.Скіннера. Теорія Р. Сірса.
III семестр	<u>Тема 3.</u> Психологія дитинства. 3.1. Вікова періодизація психічного розвитку людини. 3.2. Зародження психіки дитини у пренатальному періоді.	Лекція (2 год), аудиторна, ZOOM,	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2
		Семінарське заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 4 год	1. Періоди пренатального розвитку та їх характеристика. 2. Тенденції пренатального розвитку: цефалокаудальна тенденція, проксимодистальна тенденція, "від загального до специфічного". 3. Критичні періоди пренатального розвитку. Фактори, що впливають на пренатальний розвиток. Поняття про тератогени і тератологію.
III семестр	<u>Тема 4.</u> Психологічні особливості немовлят та дітей раннього віку. 4.1. Психічний розвиток новонародженого та немовляти. 4.2. Психологічні особливості дітей раннього віку.	Лекція (2 год), аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2
		Семінарське заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE 4 год	1.Розвиток мовлення. 2. Особливості мотиваційної сфери. Види мотивів учіння. 3. Особливості самосвідомості. 4.Особливості розвитку емоційно-вольової сфери дітей раннього віку.
III семестр	<u>Тема 5.</u> Психологічний розвиток дошкільнят та молодших школярів. 5.1. Психічний розвиток дошкільнят. 5.2. Психологія молодших школярів.	Лекція (2 год), аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2
		Семінарське заняття, аудиторне, ZOOM, 4 год	1. Характеристика провідних діяльностей дошкільнят. 2. Розвиток пізнавальної сфери. 3. Розвиток самосвідомості. 4. Проблема становлення «Я»-ідентичності. Її види. 5. Проблема асоціальної поведінки.
III семестр	<u>Тема 6.</u> Психологія дорослішання. 6.1. Психічний розвиток підлітків. 6.2. Психологія юнацтва.	Лекція (2 год), аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2



		Семінарське заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE	4 год,	1. Соціальна ситуація розвитку в юнацькому віці. 2. Характеристика провідної діяльності. 3. Особливості розвитку самосвідомості 4. Особливості емоційного життя. 5. Розумовий розвиток. 6. Особистісний розвиток юнаків. 7. Особистісне і професійне самовизначення в юності. Мотиви вибору професії. 8. Феноменологія кризи юності
III семестр	Тема 7. Психологія дорослості. 7.1. Психологічні особливості раннього дорослого віку. 7.2. Психологія середньої дорослості.	Лекція (2 год), аудиторна, ZOOM, MOODLE	4 год	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2
		Семінарське заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE		1.Границі віку. Загальна психологічна характеристика дорослості. 2. Соціальна ситуація розвитку в період дорослості. 3. Характеристика провідної діяльності. Проблема професійної самореалізації. 4. Розвиток особистості та самосвідомості в період зрілості. 5. Кризи дорослості.
III семестр	Тема 8. Психологічні особливості людей похилого віку. 8.1. Загальна характеристика періоду старіння й старості. 8.2. Соціальна ситуація розвитку. Зміна структури соціальної активності в старості. 8.3. Психологічне переживання старіння й старості. Проблема самотності.	Лекція (2 год), аудиторна, ZOOM, MOODLE	4 год	Опрацювання літератури: основна :1-3; додаткова (монографії) : 1-8; посилання на інформаційні ресурси: 2
		Семінарське заняття, аудиторне, ZOOM, MOODLE		Завдання до семінару № 8: 1. Біологічні аспекти геронтогенезу. 2. Загальна характеристика періоду старіння й старості. 3. Соціальна ситуація розвитку. Зміна структури соціальної активності в старості. 4. Психологічне переживання старіння й старості. Проблема самотності. Психологічні типи старості.

Вивчення дисципліни передбачає виконання обов'язкових завдань у контексті семінарських тем для обговорення. Детальний план проведення семінарських занять, завдання для семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи містяться в системі MOODLE:

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

Навчальні підручники, посібники, енциклопедичні словники, словники:

1. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник /О.Г. Видра. К.: Центр учбової літератури, 2011. 112 с. 2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко,Л.В. Долінська, З.В. Огороднійчук та ін. 3-тє вид. К.: Каравела, 2012. 344 с. 3. Готовність дитини до навчання / Упоряд. С. Максименко, К. Максименко,О. Главник К.: Мікрос – СВС, 2003. 112 с. 4. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: Навч. посіб. / Т.В. Дуткевич. К.:Центр учбової літератури, 2007. 392с.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. Посібник / М.М. Заброцький. Тернопіль: навч. книга Богдан, 2009. 112 с. 2. Крайг Г. Психологія розвитку / Грейс Крайг, Дон Бокум. – 9-е изд. СПб.:Питер, 2010. 940 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Світова цифрова бібліотека [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.loc.gov>
2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступа: <https://www.twirpx.com>
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернацького [Електронний ресурс] Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ASK&P21DBN=ASK&S21CNR=20&Z21ID=
4. Europeana Collections [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.europeana.eu/portal/r>

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЯТЬ

1. Кузьмич О.П. Доповідь на щорічній Всеукраїнській науково-практичній конференції «Молода наука» на тему: «Проблеми формування довіри до світу в юнацькому віці». Збірник

наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2021». Запоріжжя, 2021. Т.2. с.86-88с.

- Кузьмич О.П. «Сучасний соціально-психологічний погляд на значимі ціннісні орієнтири для поколінь X, Y, Z» - *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку*. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (15-16 жовтня 2020 року, м. Запоріжжя). Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 19-20 с.
- Циганенко Г.В. Психологічна стійкість у шкільному колективі: як її підтримувати. *Психолог*. 2017. № 5-6. С. 68-69.
- Циганенко Г.В. Вплив батька на розвиток особистості дитини. *Психолог*. 2013. № 21. С. 7-13
- Циганенко Г.В. Стилі батьківського ставлення: що може стати бар'єром у розвитку особистості дитини молодшого шкільного віку? *Вісник Інституту розвитку дитини*. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія. 2014.
- Циганенко Г.В., Великодна М.С. Надання психологічної допомоги вразливим групам населення під час та після карантину через пандемію COVID-19: Практичний посібник для психологів і фахівців соціальної роботи [Електронне видання]. Київ, Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2020. - 100 с.
- Циганенко Г.В. Методи групової роботи в системі освіти: методичні рекомендації / [П.П. Горностай, В.В. Горбунова, О.Л. Коробанова, О.Т. Плетка, Г.В. Циганенко, Л.Г. Чорна]; за ред. П.П. Горностая; НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. – К.: Міленіум, 2017.- 64 с.
6. Свідоме і несвідоме у груповій взаємодії: монографія / [П.П. Горностай, О.Л. Коробанова, О.Т. Плетка, Г.В. Циганенко, Л.Г. Чорна]; за наук. ред. П.П. Горностая; НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. – 244 с.

H. PREREQUISITE AND POSTREQUISITE / ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Навчальна дисципліна базується на нормативних та за вибором навчальних дисциплінах і є необхідною для опанування подальших навчальних дисциплін «Мистецтво ведення переговорів», «Конфліктологія» тощо. Обов'язкового знання іноземних мов не потребує

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

	Денна	Заочна
Лекції	16	8
Семінарські/практичні	32	8
Самостійна робота студента (СРС)	87	119
Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	15	15
Курсова робота	+	+

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

	Денна	Заочна
Поточний контроль, в т.ч.:	50	50
оцінювання під час семінарських занять	20	20
виконання індивідуальної роботи	5	5
виконання і захист завдань самостійної роботи	15	15
науково-дослідницька робота	10 (за наявності сертифіката або публікації)	10 (за наявності сертифіката або публікації)
Підсумковий контроль (іспит)	50	50



Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69		D
60 – 65	Задовільно	E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультаційної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і семінарські), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацьовувати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ при підготовці Завдання, що запропоновано до 1-7 семінарського заняття, оцінюється якість наведених вами аргументів. Завдання повинно бути надіслано до 16:00 у попередній день перед семінаром (у разі дистанційного навчання). Усі повинні обов'язково підготувати завдання до семінару 7 (Порівняльна таблиця і прочитати Стамбульський протокол), а його відсутність, за будь-яких причин, не може бути виправданням.
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час підготовки тестових завдань за трьома рівнями з метою підготовки до іспиту, диференційного заліку, заліку);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою семінарські завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці, в тому числі використання, завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);
наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
практичні (різні види практичних завдань згідно теми семінарських занять);
пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
метод проблемного викладу;
дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проектор

[Zoom](#) – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів

ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

[Coursera](#) – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

[EdX](#) – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

[Prometheus](#) – український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримаєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізнити власні ідеї від



SYLLABUS / РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, студенти можуть не подавати один і той же звіт двічі.

Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки та технологій https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

Стаття 42. Академічна доброчесність ЗАКОН УКРАЇНИ Про освіту
(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету економіки і технологій –
протокол № 1 від 02.09.2022 року.

Укладачі:

Оксана КУЗЬМИЧ
Галина ЦИГАНЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних наук
Протокол № 1 від 02 вересня 2022 року
В.о. завідувача кафедри

Валентина ШАЙКАН

Науково-методичною радою Державного університету
економіки і технологій
Протокол № 1 від 20 вересня 2022 року

Голова науково-методичної ради

Валентин ОРЛОВ